

Aleg. 96

Sprawozdanie

Komisji budżetowej odnośnie do wniosku Wydziału krajowego, co do zakupna realności na cele szpitalne i co do kredytu na czynności przygotowawcze do budowy kliniki chorób wewnętrzných i chirurgicznej.

Wysoki Sejmie!

Każdy szpital powinien, wedle istniejących przepisów i ze względu na cele lecznicze mu przekazane, posiadać osobny lokal, zupełnie oddzielony od reszty budynków szpitalnych; w celu umieszczenia tamże chorych na niemoce zaraźliwe, i odłączenia tych chorych od innych chorych w szpitalu umieszczonych, — a to dlatego, aby w samym szpitalu, te choroby zakaźne innym udzielić się nie mogły. O ile każdy człowiek, szukający opieki w szpitalu, poddać się musi porządkowi w tym zakładzie ustalonymu, o tyle ma prawo wymagać, aby w tymże szpitalu nie nabył choroby, często cięższej od tej, na którą szuka pomocy, a każdy szpital, chcąc temu słusznemu żądaniu zadość uczynić, ma mieć możność odłączenia chorych zakaźnych od innych form chorobowych. To ogólne prawidło urządzenia szpitali oparte na zasadach naukowych, uznane zostało wszędzie i nie ma w tej sprawie w sferach lekarskich żadnej różnicy zapatrywań. Tak samo przyjęła je ankietą przez Wydział krajowy w celu ustalenia planu normalnego szpitala dla Galicyi zwołana i w plan ten włożyła, odrębne ubikacje dla umieszczenia chorób zaraźliwych, i to jako nieodzowny warunek.

Dla wyjaśnienia sprawy musimy nadmienić, że taki pawilon izolacyjnym zwany, nie jest szpitalem dla chorób zakaźnych nagminnych, którego urządzenie, nie do szpitala, tylko do obowiązków gminy należy. Różnica między tymi dwoma zabudowaniami jest jasna i prosta. Tak zwane sporadyczne, pojedyncze przypadki chorób zakaźnych, wydarzają się w miastach wielkich przez rok cały. Czasami ograniczają się na przypadki pojedyncze, czasami zaś szerzą się szybko i obejmując znaczną ilość osób jedną i tą samą chorobą dotkniętych, wywołują wystąpienie nagminne czyli epidemję. Tak przypadki sporadyczne, jakoteż i pierwsze przy rozszerzyć się mającej epidemii przyjmuje z ustawy szpital. Te przypadki musi odłączać od reszty chorych, aby nie wywołał szerzenia się tych chorób zakaźnych w swych własnych zabudowaniach endemją zwanego. Szpital dalej oznacza pierwszy z najmniejszego lub małego przyływu chorych jednego rodzaju zakaźnego, występującą sporadyczność choroby, lub też jej nagminność, on ma obowiązek na podstawie ilości przypadków u siebie umieszczonych donieść władzom sanitarnym o grożącej lub wybuchłej epidemii, a dopiero od czasu w którym takowa jako taka uznana została, wolny jest od obowiązku przyjmowania takich chorych w swoje mury i odsyła ich do szpitalu epidemicznego przez gminę prowadzonego.

Z natury rzeczy wypływa, że pawilon izolacyjny szpitalny musi leżeć w przyzwolonym, z góry oznaczonym, oddaleniu od budynków szpitalnych, mieć osobną służbę i o ile możliwości osobny personel lekarski, inaczej nie ma izolacji.

Szpital lwowski pomimo swojej wielkości, nie ma pawilonu izolacyjnego. Powstał z budynku na szpital nie budowanego, rozszerzając się miał na celu umieszczenie coraz to więcej przybywających chorych, a dotąd nie był w możności zdobyć się na wypełnienie tej kardynalnej potrzeby szpitala, chociażby znośnie urządzonego. Nieodzowna atoli potrzeba oddzielenia chorych zakaźnych — poparta niejednokrotnie rozszerzaniem się tych chorób na oddziałach szpitalnych zawsze przepełnionych — nalegania władz sanitarnych i lekarzy szpitalnych zagnęły Wydział krajowy prędzej, niżby mógł pomyśleć o żądaniu kredytu na budowę osobnego pawilonu izolacyjnego, do wynajęcia pawilonu izolacyjnego szpitalu św. Zofii i przeznaczenia go na cele szpitalne. Pawilon ten od głównego budynku szpitaliku św. Zofii należycie oddalony, przybliżył się znowo do budynków szpitala głównego.

Zbudowany dla szpitala małego nie może naturalnie wystarczyć na potrzeby szpitala powszechnego, tym bardziej, że i swoich chorych zakaźnych nadal w tym pawilonie umieszczać musi. Pomijając więc już koszt z używania tego pawilonu dla szpitala wynikłe, który je w myśl układu dzierżawnego ponosi; pawilon ten jest za mały i źle położony i w tej formie i wielkości nie odpowiada celom szpitalnym. Występuje więc konieczność oddania pawilonu izolacyjnego szpitalowi św. Zofii, dla którego jest odpowiednim i wystarczającym, a wybudowania pawilonu własnego dla szpitala głównego, oczywiście w rozmiarach dla niego potrzebnych.

Szpital powszechny we Lwowie ma takie położenie, że nie posiada żadnych gruntów zapasowych, na których mógłby umieścić potrzebne mu do rozszerzania się budynki. Ostatni grunt przylegający do tego zakładu nabył Wydział krajowy w myśl polecenia Wys. Sejmu na budowę zakładu dla położnic. Prawie jednocześnie z dokonaniem nabyciem gruntu życzenie kraju, tylekrotnie przez Wys. Izbę objawione, t. j. wskrzeszenie fakultetu lekarskiego we Lwowie spełnione zostało i uchwałą Wys. Sejmu przyczynił się do powstania tego nowego przybytku wiedzy i pracy Kraj nasz nie tak, jak go stać było, ale jak mógł tylko, wierny tradycyi bronięcia kultury zachodniej w czasach walki i niesienia jej na wschód w czasie pokoju. Wtenczas już okazało się, że umieszczenie wszystkich gmachów, których fakultet lekarski potrzebuje obok siebie na jednym obszarze, jak być powinno, nie jest możliwe, gdyż na to nie było miejsca i możliwości zakupu tego, które do szpitalu przylega. Kupiony zatem plac dla zakładu położnic postanowiono przepołowić. Jedną połowę oddać temu zakładowi urzędowemu już dla kliniki uniwersyteckiej, a drugą użyć na budowę dwóch klinik fakultetu lekarskiego t. j. wewnętrznej i chirurgicznej. Z tem atoli postanowieniem znikła prawie możliwość zyskania dalszego miejsca na rozszerzanie szpitala powszechnego, a zarazem wystąpiła konieczność połączenia budynków klinicznych na gruncie szpitalnym leżących z budynkami medycyny teoretycznej powstającymi na gruncie przez gminę miasta Lwowa fakultetowi lekarskiemu ofiarowanym, a które grunta oddzielone są od siebie ulicą Piekarską i parcelami do domów tejże ulicy należącymi. W ślad rysujących się fasad budynków fakultetu lekarskiego poszły z natury rzeczy przyległe parcele gruntowe w cenie. Położenie terenu szpitala zrobiło, że przeprowadzenie kanalizacji w nowych budynkach klinicznych z użyciem i połączeniem tejże z kanalizacją szpitala głównego, musiało się pokazać bardzo kosztownem i z małymi spadkami.

Przypadek zrzucił, że jedna z przyległych parcel, łącząca właśnie ulicę Piekarską z obszarem szpitalnym, możliwą się stała do nabycia. Na niej prócz gruntu do połączenia z ulicą potrzebnego, prócz spadku, pozwalającego na bardzo dobrą i taną z powodu bliskości obiektów wybudowanych, kanalizacją, stoją mury domu, który właściciel dla swego użytku chciał zbudować, a nie mógł dokończyć z powodu śmierci.

Tę to parcelę postanowił nabyć Wydział krajowy, zużyć dom na niej będący na budowę pawilonu izolacyjnego i załatwić tem samym kwestyę budowlane zakładów klinicznych i szpitalnych. Po długich pertraktacjach zawarty został układ z właścicielką realności panią Schimserową, wedle którego z ceny ugodowej 25.000 zł. przypada na grunt 16.800 zł., a na wartość domu o parterze wysokim i suterynach, blachą krytego 8.200 zł. Nie licząc więc domków parterowych starych na tejże realności jeszcze stojących, nabywa fundusz krajowy realność o froncie 47 m. do ulicy Piekarskiej zwróconym, 135 m. długości, t. j. po 9,50 c. za jeden sążeń kwadratowy. Dalej nabywa dom murowany wartości 8 200 zł. zupełnie odpowiednio położony odnośnie do budynków szpitalnych i klinicznych i w całości zużyć się dający na budowę pawilonu izolacyjnego dla chorób zaraźliwych; nabywa dalej możliwość połączenia szpitalu i klinik z budynkami medycyny teoretycznej, nareszcie i możliwość doskonałej i krótszej kanalizacji z upustem do ulicy Piekarskiej, co znów nietylko pod względem technicznym, ale i sanitarnym niemałe ma znaczenie. Nie ulega bowiem wątpliwości, że skierowanie upustów kanałów wszystkich szpitali lwowskich do jednej ulicy Łyczakowskiej, najniekorzystniej oddziaływało na infekcyę terenu tejże ulicy i bardzo jest racjonalnem, aby odprowadzanie odpadków szpitalnych odbywało się nie jedną, ale więcej rurami kanałowymi, naturalnie odpowiednio zbudowanymi.

Wobec tego Komisya budżetowa uważa nabycie realności p. Schimserowej przez Wydział krajowy jako korzystne dla funduszu krajowego i potwierdzenie zrobionego już układu Wysokiemu Sejmowi usilnie poleca.

Aby sprawa pawilonu izolacyjnego stanowczo załatwioną być mogła, potrzeba po nabyciu realności p. Schimserowej wykończyć budynek murowany tamże stojący i takowy rozszerzyć. Ilość bowiem chorych w szpitalu lwowskim i frekwencya tychże, a mianowicie przypadków zaraźliwych, przez długi przeciąg czasu wskazują z całą ścisłością, że pawilon taki musi obejmować 40 łóżek. W tym celu potrzebną jest dobudowa. Wedle przedłożonych szkiców i kosztorysów tak na zużycie i dokończenie istniejącego budynku murowanego, jakoteż na jego rozszerzenie za pomocą dobudowy, do potrzebnej przestrzeni na umieszczenie 40 łóżek, nareszcie na wykonanie ogrodzeń, bruków, kanalizacji i drogi dojazdowej, potrzebną jest okrągła kwota 16.000 zł. w. a. Obliczeniu temu nie można nic zarzucić, a ponieważ zrobione jest przez tego samego architekta, który prowadzi budowę zakładu położnic, przeto ścisłość tego obliczenia i dokładność z możliwą oszczędnością połączona, nie ulega żadnej wątpliwości.

Dlatego komisya budżetowa przedkłada Wys. Izbie i ten wydatek do przyjęcia na fundusz krajowy, jako konieczny.

W myśl umowy zatwierdzonej przez Wysoki Sejm uchwałą 24. Marca 1892, obowiązał się fundusz krajowy, wybudować na gruncie dla zakładu położnic zakupionym dwie kliniki uniwersyteckie t. j. chorób wewnętrznych i chirurgicznych. Skarb Państwa przyczyni się do tej budowy kwotą 100.000 zł. Kliniki te mają być w dniu 1. Kwietnia 1897 do użytku oddane.

Ponieważ dotychczas prócz surowych szkiców okazujących tylko wielkość budynków nie ma żadnych wykonanych i przyjętych planów i kosztorysów, nie można obliczyć jaki wydatek fundusz krajowy w myśl powyższego układu ponieść będzie musiał i koniecznem jest rozpocząć roboty przedwstępne. Doświadczenie w ogóle, a szczególnie przy budowie zakładu położnic nabyte, wykazuje, że takie prace przygotowawcze trwają wcale długo. Aby więc w terminie układem unormowanym wykonać budowę klinik, należy już w r. b. jak słusznie Wydział krajowy przytacza, rozpocząć prace przygotowawcze, tym bardziej, że takowe połączone są z koniecznością zwołania ankiety, oraz przedłożenia planów władzom rządowym centralnym, które zastrzegły sobie ostateczne zatwierdzenie planów odpowiednio celom szkolnym. Nie ulega przytem żadnej wątpliwości, że ingerencya w obradach ankiety tych profe-

sorów, którzy przyznaczeni będą do prowadzenia klinik budować się mających na fakultecie lekarskim we Lwowie byłaby nader pożądaną. Jest to jedyny sposób wykonania tych budowli, jak one być powinny i zastosowania ich właśnie do kierunku dydaktycznego tych, co je prowadzić będą, a który to kierunek jest prawie u każdego fachowca jego osobistą właściwością. W każdym razie koniecznem jest wyznaczenie jakiejś kwoty, na pokrycie kosztów przygotowawczych, która to kwota z natury rzeczy w pierwszej linii na wyrobienie planów i kosztorysów budowy użyta być ma. Wydział krajowy żąda kwoty 3.000 zł. i takowa ze względu, że się rozchodzi o budowę dwóch klinik, jest całkiem skromnie obliczoną.

Komisya budżetowa w obec przytoczonych wywodów, zgodnie z Wydziałem krajowym wnosi:

Wysoki Sejm uchwalić raczy.

I. Sejm zatwierdza kontrakt zawarty przez Wydział krajowy w dniu 21. Listopada 1893. z p. Wiktoryą Szimserową o kupno realności pod l. k. 381 i 382^{1/4} we Lwowie położonej i udziela Wydziałowi krajowemu kredyt nadzwyczajny na r. 1894 w sumie 41.000 zł.

a to:

a) na wypłatę ceny kupna	25.000 „
b) na koszta adaptacji i rozszerzenia powyższej realności na pawilon chorych zakaźnych kwotę	16.000 „

II. Sejm zatwierdza wstawiony do preliminarza budżetu na rok 1894 kredyt w sumie	3.000 „
na czynności przygotowawcze, ułożenie programu, planu i kosztorysu budowy klinik wewnętrznej i chirurgicznej, laboratorium i kuchni	

Lwów dnia 24. Stycznia 1894.

Zastępca przewodniczącego:

St. Badeni.

Sprawozdawca:

Czyżewicz.